

Reformtrycket i Almedalen 2013

En kartläggning av reformer i Almedalsseminarier

Stefan Fölster, 070-304 31 60
stefan.folster@reforminstitutet.se

Daniel Jahnson, 073-709 69 10
daniel.jahnson@gmail.com

Sammanfattning

Reforminstitutet kartlägger regelbundet hur många och vilka reformer som levereras genom beslut i Riksdagen, propositioner, utredningar och partiernas utspel. Men hur förhåller sig denna leverans av reformer till efterfrågan på reformer?

Ett sätt att kartlägga efterfrågan är genom att granska reformtrycket som kommer till uttryck under Almedalsveckan, där en stor del av aktörer som driver på för olika reformer finns representerade. 2012 genomfördes cirka 1 818 evenemang av cirka 800 arrangörer (2007 genomfördes cirka 500 evenemang av 225 arrangörer). Uppskattningsvis deltog 17 000 personer i evenemangen under 2012. Antal anmälda evenemang är ännu större 2013. Vid tillfälle för denna granskning var 2243 evenemang anmälda, även om inte alla var regelrätta seminarier.

Arrangörerna ger en någorlunda fyllig beskrivning av seminarierna i Almedalsprogrammet. Dessa beskrivningar har använts för att lista de reformförslag som framförs, och gruppera samt beskriva de på olika sätt. I regel framgår det tämligen tydligt om vad seminariet handlar om, emellertid nämns sällan en explicit reforminriktning.

52 seminarier har exempelvis ungdomsarbetslöshet som ett av sina angivna sökord. Av dessa framgår det i 40 fall vilken reforminriktning seminariet har. 38 av dessa har en reforminriktning som enligt Reforminstitutets kriterier skulle minska ungdomsarbetslösheten. En kategorisering av samtliga 2 243 seminarier enligt samma kriterier tyder på att 76 har en reforminriktning som kan bidra till att minska ungdomsarbetslösheten, medan 44 har en inriktning som tvärtom kan öka ungdomsarbetslösheten.

288 evenemang har sökordet tillväxt. Av dessa bedöms 76 ha en reforminriktning som skulle öka tillväxten, och 12 en inriktning som skulle minska tillväxten. Av samtliga seminarier har 145 en reforminriktning som enligt Reforminstitutets kriterier har en tydlig positiv effekt på tillväxten och 82 som har en tydlig negativ effekt på tillväxten. De flesta av evenemangen har ingen reforminriktning som är relevant för tillväxten i Sverige, eller så är den av ringa betydelse, t.ex. "Järnvägmuseernas samhällsnytta", eller så är den otydlig, t.ex. LO:s seminarium "Nu tar vi över".

16 procent av seminarierna har en reforminriktning som nämns tillräckligt explicit för att tjäna som grund för en uppskattning av de finanspolitiska effekterna. Reforminstitutet har i varje fall antagit en konkret utformning av reformen och räknat på finanspolitiska effekter. Antaganden är försiktigt hållna, och de olika arrangörernas krav har inte dubbelräknats. Ändå är en slutsats att nästan alla begär kostnadshöjande insatser för det offentliga. Bara en handfull diskuterar reformer som på kort sikt minskar kostnader. Långsiktiga dynamiska effekter har inte beaktats.

Om alla krav på ökade utgifter och sänkta skatter skulle tillmötesgå, skulle den sammanlagda statsfinansiella kostnadsökningen bli 230 mdr kronor. Det kan ställas i relation till att ESV anser att det inte finns något utrymme om överskottsmålet skall nås. Om regeringen, som många ekonomer tror, ökar utgifter med reformer för 20–30 mdr kronor under 2014, så måste

dess överskottet de kommande åren bli desto större, för att överskottsmålet skall hålla över konjunkturykeln. Om överskottsmålet skulle ändras till förmån för ett balansmål frigörs ett utrymme på ungefär 35 mdr kronor per år.

Översikt

I beskrivningarna av evenemangen anges sökord. Av 2 243 seminarier är antalet som anger några vanliga sökord som i tabellen nedan.

Antal evenemang som anger respektive sökord av totalt 2243.

Sökord	Antal evenemang	Andel evenemang
Utbildning	297	13%
Ungdomsarbetslöshet	52	2%
Tillväxt	288	13%
Miljö	521	23%
Trygghet	53	2%
Mat	434	19%

Tillväxt

288 av 2 243 seminarier innehåller ämnesordet tillväxt. Av dessa hade emellertid bara 88 en uttalad reforminriktning, som vanligtvis handlar om infrastruktur, bostäder, innovation eller om hur någon branschs utveckling kan främjas. I tabellen nedan kategoriseras dessa i termer om reforminriktningen bedöms vara positiv för tillväxten (till vänster i kolumnen om antal seminarier) eller om den bedöms vara negativ (till höger). Reforminstitutets bedömning bygger på vad i nationalekonomisk forskning vanligast framhålls. I fall där forskningslitteraturen är splittrad kategoriseras inte reformen som vare sig positiv eller negativ för tillväxten.

Som synes är det framförallt i kategorin miljö som det finns ett flertal seminarier som påstår en positiv effekt på tillväxt, men där forskningslitteraturen snarare påtalar en negativ effekt på tillväxten (även om det kan finnas andra poänger med förslagen). Exempel på dylika seminarier är sådana som handlar om att lägga ned kärnkraft, eller öka subventioner till vindkraft.

Tillväxt. Nämnas i 288 evenemang av 2243, varav 88 har en uttalad inriktning som kategoriseras i tabellen.

Tema för seminariet	Antal seminarier	Positivt	Negativt
Infrastruktur, bostäder	16	15	1
Innovation	15	15	
Industri, bransch	14	14	
Miljö	13	3	10
Lokalt företagsklimat	9	8	1
Kompetens	8	8	
Entreprenörskap	6	6	
Reglering	4	4	
Annat	3	3	
Summa	88	76	12

Återigen är problemet att många seminarier som inte anger tillväxt som ämnesord kan lägga fram förslag som har positiva effekter på tillväxt. En stor andel av seminarierna anger till exempel ”Miljö” som ämnesord, 521 av 2 243 seminarier. Av dessa har 28 en reforminriktning som är negativ för tillväxten enligt Reforminstitutets kategorisering, men kan ha andra poänger.

Av samtliga seminarier har 145 en reforminriktning som enligt Reforminstitutets kriterier har en tydlig positiv effekt på tillväxten och 82 som har en tydlig negativ effekt på tillväxten. De flesta evenemang har ingen reforminriktning som är relevant för Sverige, eller så är den ringa, t.ex. ”Järnvägmuseernas samhällsnytta”, eller så är den otydlig, t.ex. LO:s seminarium ”Nu tar vi över”.

Ungdomsarbetslöshet

52 evenemang har ungdomsarbetslöshet som ett ämnesord. Av dessa har 40 en uttalad inriktning, som listas i tabellen nedan. Utbildning och integration av ungdomar som står långt från arbetsmarknaden är vanligast.

Två av seminarierna har en inriktning som snarare skulle höja ungdomsarbetslöshet. Ett, av Handelsanställdas Förbund, ifrågasätter sänkta sociala avgifter för ungdomar. Ett annat om handlar om ökade krav på trygghet för ungdomar. Ett tredje förslag, som enligt forskningslitteraturen snarare har neutrala effekter, är att stoppa arbetskraftsinvandring.

Problemet för denna kartläggning är emellertid att många seminarier som inte nämner ungdomsarbetslöshet, och inte handlar om det, innehåller förslag som kan höja ungdomsarbetslöshet.

En kategorisering av samtliga 2 243 seminarier enligt samma kriterier ger vid handen att 76 har en reforminriktning som kan bidra till att minska ungdomsarbetslösheten, medan 44 har en inriktning som tvärtom kan öka ungdomsarbetslösheten. Exempel på de senare handlar om högre a-kassa eller begränsningar i möjligheter att anställa på visstid.

Ungdomsarbetslöshet. 52 evenemang av 2243, varav 40 har en uttalad inriktning som kategoriseras i tabellen.

Tema för seminariet	Antal seminarier
Utbildning, lärlingssystem, kompetensbehov i branscher	14
Integration av olika grupper	6
Arbetsförmedling	3
Entreprenörskap	2
Avskaffa sänkta sociala avg	1
Stoppa arbetskraftsinvandring	1
Bostadsbrist	1
Anställningsskydd, Ingångslöner	3
Annat	9
Summa	40

Finanspolitiska effekter

Många seminarier behandlar ämnen som inte handlar om reformkrav i Sverige, utan t.ex. om Kina eller euro-länder. 16 procent av de evenemang har tagits ut därför att reforminriktningen ansetts tillräckligt tydligt för att tjäna som grund för en uppskattning av de finanspolitiska effekterna. I vissa fall har Reforminstitutet gjort en bedömning utifrån reformer som antyds i seminariebeskrivningen mot bakgrund av arrangörers tidigare reformkrav.

Några exempel kan illustrera hur dessa bedömningar gjorts. Ett seminarium där beskrivningen innehåller ”höj lärarlöner” ställer självklart krav på ökade offentliga utgifter. Men om det bara sägs ”höja läraryrkets status” har det bara räknats som ett seminarium med finanspolitiskt påverkan om arrangören är ett lärarfack som ofta beskrivit höjda löner som det bästa sättet att höja statusen. Reforminstitutet har i dessa fall antagit en utformning, t.ex. 10 procent högre lärarlöner, och beräknat de finanspolitiska effekterna. De konkreta utformningarna är försiktigt gjorda. Ett vanligt krav i debatten har t.ex. varit att lärarlöner borde höjas med

10 000 kronor, vilket genererat en avsevärt mycket större ökning av de finanspolitiska kostnaderna. Vidare dubbelräknas inte kostnader, och sålunda har de finanspolitiska effekterna av seminarium som kräver liknande åtgärder endast beräknats en gång.

Listan av seminarierna, och information om reformkraven och beräkningarna, tillhandahålls i en separat excelfil. Den sammanlagda och försiktiga slutsatsen är att kraven på finanspolitiken ökar med 230 mdr kronor i årliga utgifter. Om man skulle dra ifrån besparingarna från seminarierna som föreslår effektiviseringar så blir nettoeffekten 192 mdr kronor.

ESV anser att det inte finns något utrymme om överskottsmålet skall nås. Om regeringen, som många ekonomer tror, ökar utgifter med reformer för 20–30 mdr kronor under 2014, så måste dessa överskottet de kommande åren bli desto större, för att överskottsmålet skall hålla över konjunkturcykeln. Om överskottsmålet skulle ändras till förmån för ett balansmål frigörs ett utrymme på ungefär 35 mdr kronor per år.

Några seminarier har en reforminriktning som syftar till effektivisering. Exempelvis handlar Reforminstitutets seminarium om olika sätt att minska regelkrångel, vilket också sänker kostnader för offentlig verksamhet.